

kort & krachtig

informatie

Projecten en recent lesmateriaal

Onder Anderen

Onder Anderen is een schoolboek voor de onderbouw van het voortgezet onderwijs. Tot nu toe (januari 1982) is alleen deel 1, een soort basisboek verschenen. Dit deel heeft drie afdelingen:

- Anderen in Nederland (een overzicht van de bevolkingsgroepen die in de loop van de tijd naar Nederland zijn gekomen: van Romeinen tot Bootvluchtelingen)

- Nederlanders onder anderen (over de landen en volken die de Nederlanders in de loop van de tijd hebben bezocht: van het Verre Oosten tot aan Canada)

- Anders en gelijk (hierin worden een paar voorbeelden gegeven van recepten, spelletjes, versjes en verhaaltjes te leren van buitenlanders).

De beschrijvingen van de bevolkingsgroepen zijn zeer beknopt, maar toch wel bruikbaar als eerste kennismaking. Het is de bedoeling dat na dit eerste deel een serie wordt opgebouwd, waarbij steeds aandacht wordt besteed aan de geschiedenis, de natuurlijke gesteldheid en de cultuuruitingen van het onderhavige land (van herkomst).

Besteladres: Spruyt, Van Mantem & De Does bv, Postbus 63, 2300 AB Leiden, tel. 071 — 146541. Prijs f 12,50 (excl. porto).

Rollenspelen

Het NCB heeft respectievelijk het Simulatiespel 'De Sollicitatie' (geschikt voor deelnemers aan het vormingswerk en het leerlingstelsel) en het Rollenspel 'De Werkweek' (geschikt voor de onderbouw van het avo) ontwikkeld.

Via het rollen- en simulatiespel worden de leerlingen geconfronteerd met de problematiek van de buitenlandse leerlingen in de Nederlandse situatie: op de arbeidsmarkt en op school. Deze spelen lijken zeer bruikbaar met name bij thematisch/projectmatig werken.

Elke envelop bevat, naast een begeleidingsbrief voor de leraar, een situatiebeschrijving voor ieder in de klas en een aantal uitgeschreven groepsrollen.

Besteladres: NCB, Postbus 638, 3500 AP Utrecht, tel. 030 — 334531.

Prijs per envelop f 2,50 (excl. porto).

Zeggen en Schrijven

Begin 1982 is het nieuwe alfabetisatieboek voor volwassenen van het NCB verschenen, geschreven door Elije van der Erve en Paula Jansen. Het is een nieuwe en verbeterde combinatie van het 'ABC-boek' en het 'Lesmateriaal voor analfabete vrouwen'. Het eerste doel van de methode blijft de mondelinge taalvaardigheid. Pas in tweede instantie wordt er aandacht besteed aan lezen en schrijven, op elementair niveau. Ook bij deze alfabetisatiemethode kun je zien, hoe moeilijk het is om lees- en schrijfoefeningen te laten aansluiten bij het mondeling behandelde.

De methode ziet er aantrekkelijk en professioneel uit. Hij bestaat uit twee docenten- en twee cursistenboeken op A4-formaat.

Besteladres: NCB, Postbus 638, 3500 AP Utrecht, tel. 030 — 334531.

Prijs samen f 27,50.

De praatkist

De Stichting Werkgroep Onderwijs Anderstaligen Nijmegen (WOAN) heeft nieuw materiaal ontwikkeld voor anderstalige kinderen van 8 tot 12 jaar. Het is een 'beginnerscursus' van ongeveer twintig weken.

Met dit materiaal leren kinderen aan de hand van een vijftiental bekende schoolsituaties om verschillende intenties uit te drukken. Het materiaal

bestaat uit 15 mini-leersituaties met bijbehorende werkboeken en praatplaten. Er is een handleiding voor de docent en een werkboek voor de leerlingen.

De 'praatkist' zal met ingang van het volgende schooljaar beschikbaar zijn.

Inlichtingen: Stichting WOAN, p/a Groesbeekse-dwarsweg 187, 6521 OG Nijmegen.

Informatielijst

De Openbare bibliotheek, z/d Onderwijsmedia-theekdienst in Amsterdam heeft een lijst van intercultureel informatief en verhalend materiaal samengesteld. Prentenboeken zijn ingedeeld naar onder-, midden- en bovenbouw; er wordt een korte omschrijving van de inhoud gegeven.

Besteladres: Prinsengracht 587, 1016 HT Amsterdam, tel. 020 — 265065, tst. 242.

Prijs f 5,- (excl. f 4,- porto).

PA De Eekhorst te Assen

Op deze PA werkt men al een aantal jaren met anderstalige, in dit geval Molukse, leerlingen op de Academie. In 1979 startte op deze PA het project Bicultureel Onderwijs. Daarin vonden een groot aantal activiteiten plaats in het kader van de bewustwording van de problemen die de school oproept voor Molukse leerlingen.

De Eekhorst publiceerde over het verloop van het project in de verschillende Eekhorst-bulletins. Een samenvatting van één jaar project is te vinden in 'Eekhorst-bulletin 18'.

In juni 1981 begon De Eekhorst aan een nieuw project voor Molukse leerlingen op scholen voor voortgezet onderwijs in Assen en Smilde. Sindsdien heeft men de bulletins de toepasselijke naam 'Marilah' (Maleis voor 'kom') gegeven. Inmiddels zijn in de serie 'Marilah' enkele zogenaamde studieschriften verschenen. Marilah 8 gaat over taal-onderwijs aan Molukse leerlingen.

Eekhorst-bulletin en Marilah zijn te bestellen bij: PA De Eekhorst, Platolaan 2, 9404 EN Assen, tel. 05920 — 14033.

Lessen over fascisme

AFSchrift 4 bevat drie lessenseries die als doel hebben het fascisme voor leerlingen herkenbaar te maken. Het boek is het resultaat van een samenwerkingproject van de rocktheatergroep

'Werk in Uitvoering' en de Anne Frank Stichting. In het kader van dit samenwerkingsproject zijn er een jaar lang samen met ca 3 leerkrachten uit Ibo, mavo, vormingswerk en beroepsbegeleidend onderwijs lessen gemaakt over fascisme. Die lessen zijn uitgevoerd en verbeterd. Drie uitgewerkte lessenseries zijn in dit lessenboek opgenomen:

- 1 Crisis en fascisme
- 2 Fascisme en vrouwen
- 3 Slachtoffers van fascisme.

AFSchrift 4: Lessen over fascisme telt 226 pagina's (met ca 130 foto's) en is gedrukt op A4-formaat.

Besteladres: Anne Frank Stichting, Prinsengracht 263, 1016 GV Amsterdam, tel. 020 — 264533.

Prijs f 25,- (excl. verzendkosten).

Mondiale vorming

De Educatieve Dienst van het Tropenmuseum in Amsterdam ontplooit verschillende activiteiten in het kader van de mondiale vorming.

De begeleidingsdienst organiseert tentoonstellingen waarbij 'kijktochten' ontwikkeld zijn voor kinderen vanaf 10 jaar.

De buitendienst maakt fotomateriaal en 'leer-kits': leskoffers met voorwerpen uit een speciaal land (o.a. Marokko) of rond een bepaald thema (o.a. kleding). Verhuur eerste week f 20,-, daarna per week f 12,50.

Het kindermuseum TM junior maakt programma's voor het basisonderwijs: de voorbereiding moet op school gebeuren, daarna komt de klas naar het museum. Men treft voorbereidingen voor een project voor het nieuwe schooljaar. Het project 'Er wonen een heleboel mensen in Nederland' over Surinamers, Turken en zigeuners loopt tot en met maart 1982.

Tropenmuseum: Linnaeusstraat 2, Amsterdam. Buitendienst: tel. 020 — 652680, tst. 295/275. Reserveringen museum: tel. 020 — 924949.

Multi-mediapakket

Het museum voor land- en volkenkunde in Rotterdam heeft voor de brugklassen in het voortgezet onderwijs een multi-mediapakket: nummer 3 gaat over Turks en Indonesisch spel en bevat voorwerpen, audiovisueel materiaal en lessuggesties.

Inlichtingen: tel. 010 — 111055.

Samen wonen — Samen leven

Dit project in het Oude Noorden van Rotterdam ondersteunt interculturele projecten op scholen en buurt- en clubhuizen; organiseert kinderactiviteiten en voorlichtingsevenementen; ondersteunt (incidentele) activiteiten in de wijk en geeft een projectkrant uit voor het uitwisselen van ervaringen met het werken met buitenlandse kinderen. Informatie: p/a Wijkhuis het Oude Noorden, 1e Pijnackerstraat 102-106, 3035 GV Rotterdam, tel. 010 — 663734.

Werkgroep anderstaligen VON-België

Binnen VON-België is een werkgroep anderstaligen opgericht, die dit jaar aandacht besteedt aan de opleiding van leerkrachten. De werkgroep verzorgt een programma voor normaalscholen/PA's dat, naar keuze van de school, op een of meer halve dagen gepland kan worden. Het richt zich in de eerste plaats op de lagere school, maar het programma kan ook voor anderen (b.v. regentaat) aangepast worden.

Het programma omvat een inleidend gedeelte, waarin de immigrantenproblematiek gesitueerd wordt en concreet gemaakt wordt voor de betrokken regio, en een eigenlijk deel, waarin wordt ingegaan op de opvoedings- en onderwijsproblematiek van immigrantenkinderen. In dit tweede gedeelte is er uitdrukkelijk voor gekozen om de problematiek niet te verenigen tot een taalprobleem.

Er is een brochure met achtergrondinformatie, contactadressen en boek- en materiaalbesprekingen.

Geïnteresseerden kunnen met de volgende personen contact opnemen:

Antwerpen: Centrum Buitenlandse Werknemers, Piet Janssen, Van Daelstraat 32, 2200 Borgerhout, tel. 031 — 353406

Brabant: Henk Lutjeharms, Montoyerstraat 71, 1040 Brussel, tel. 02 — 2301127

Oost-Vlaanderen, Fonteyneplein 30, 9000 Gent, tel. 091 — 265636.

Oost-Vlaanderen, Ponteyneplein 30, 9000 Gent, tel. 091 — 265636.

Werken in Nederland

Buitenlandse jongeren worden in Nederland geconfronteerd met een warwinkel aan voorschrif-

ten, verplichtingen, rechten en verboden met betrekking tot hun werksituatie. Om hen op het gebied van hun werksituatie weerbaarder te maken, heeft de landelijke werkgroep Buitenlandse Deelnemers in het vormingswerk van de Landelijke Organisatie Vormingswerk Werkende Jongeren (LOVWJ) de lesmap 'Werken in Nederland' ontwikkeld. Deze lesmap bestaat uit een begeleidersboek met diaserie en een deelnemersboek. Besteladres: LOVWJ, afd. voorlichting, Postbus 9175, 3506 GD Utrecht, tel. 030 — 611807. Het begeleidersboek kost f 30,- (excl. porto); het cursistenboek kost f 15,- (excl. porto).

Leesvoertjes

Onderwijs aan Turkse en Marokkaanse jongeren

In oktober 1981 wijdde de redactie van Bint, een blad voor onderwijsvernieuwing in de stad Utrecht een nummer aan Turkse en Marokkaanse jongeren in het voortgezet onderwijs. In het nummer staan achtergrondartikelen, gesprekken met jongeren en met leerkrachten. Voor wie lezen wil wat buitenlandse jongeren te zeggen hebben: Bint, p/a Pauwstraat 13a, 3512 TG Utrecht, tel. 030 — 315507.

Jeugd in School en Wereld

JSW heeft eveneens in oktober 1981 een themanummer over onderwijs aan buitenlandse kinderen uitgegeven. Inleidende artikelen over perspectieven van intercultureel onderwijs, projecten, Nederlands als tweede taal en een lijst van feest- en gedenkdagen van culturele minderheden.

Besteladres: Uitgeverij Zwijsen bv, Postbus 805, 5000 AV Tilburg.

De Tweede Generatie

De Averroës Stichting heeft onder deze titel een beschrijvende bibliografie uitgegeven, met als ondertitel: kinderen van buitenlandse werknemers in West-Europa en hun problemen. De bibliografie is samengesteld door Cora Vreede in Amsterdam.

Samenwijs

Dit is het informatieblad voor opleiding, onderwijs en vorming minderheden, waarin over projecten, regelingen, onderzoek e.d. voor kinderdagverblijven tot en met volwassenenonderwijs verslag wordt gedaan. Het is belangrijk voor ieder die met (kinderen van) buitenlandse, Surinaamse of Molukse vrouwen en mannen werkt in een onderwijs- of vormingssituatie.
Abonnement f 60,- per jaar.
Adres: Postbus 9011, 3007 AA Rotterdam, tel. 010 – 322150.

Nascholing

Scholing en nascholing betreffende het werken met culturele minderheden

Over de nascholing van leerkrachten die met anderstaligen werken, is van de hand van David Pinto een rapport verschenen. Elders in dit nummer is daaraan aandacht besteed.
Adres: D. Pinto, Vestdijklaan 374, 9712 VZ Groningen, tel. 050 – 252422.

Applicatiecursus buitenlandse leerkrachten

Koos Stomp geeft Nederlands aan de Applicatiecursus voor Buitenlandse leerkrachten aan de PA Twente in Hengelo. Hij krijgt regelmatig vragen als 'wanneer gebruik je "de" voor een werkwoord, wanneer "geen" en wanneer "niet", "hebben" of "zijn", leg het gebruik van "er" eens uit' enzovoort. Voor de keuze tussen de lidwoorden 'de' en 'het' heeft hij een – ingewikkeld – systeem van regels beschreven: vuistregels met voorbeelden. Geïnteresseerden kunnen met hem contact opnemen: Leliestraat 37, 7555 BV Hengelo.

Buitenlands bulletin

Het taalteam van het NCB geeft in het januari-nummer 1982 van het Buitenlands bulletin een verslag van trainingen voor vrijwillige lesgevers aan buitenlanders. De aflevering heet 'Taalbulletin', en is verkrijgbaar bij: NCB, tel. 030 – 334531.

Onze nieuwe burens

De Stuurgroep Protestants Christelijk Onderwijs de culturele minderheden heeft een artikelen-serie over 'Onze nieuwe burens' gebundeld in

'Inkom'.

Besteladres: Postbus 907, 2270 AX Voorburg.

Streven

In Streven 1980, 47, augustus/september is een artikel van Paul Peels opgenomen, geheten 'Kinderen van gastarbeiders in ons onderwijs', dat preciese cijfers bevat over het aantal buitenlandse leerlingen in het Belgische onderwijs (incl. Brussel). In het artikel beschrijft Peels ook hoe de school het belangrijkste breekpunt vormt voor immigrantenkinderen.

Niks tegen buitenlanders, maar ...

In deze publikatie over de verhouding tussen buitenlandse en Nederlandse buurtbewoners en de rol van het welzijnswerk, kun je lezen hoe over concrete zaken in de buurt gedacht wordt. Felle discussies tussen buurtbewoners, Nederlandse en buitenlandse welzijnswerkers. Ze maken duidelijk hoe verschillend er gedacht en gehandeld wordt als het buitenlanders betreft. Dat komt ook naar voren uit de negen persoonlijke verhalen van wijkbewoners en welzijnswerkers die zijn opgenomen.

In een slotartikel van de samenstellers wordt nog eens onderstreept wat in de vele verhalen en discussies reeds naar voren is gekomen: heel veel welzijnswerk steekt de kop liever in het zand dan zaken onder ogen te zien en problemen bij hun naam te noemen.

Deze publikatie (124 pagina's) kan besteld worden door f 15,- over te maken op giro 3892852 t.n.v. Gamma te Utrecht, onder vermelding: Werkmap 18 Commissie Oriënteringsdagen.

Adressen

Instellingen

Contactorgaan voor de Innovatie van het Onderwijs (CIO)

p/a KPC, afd. bestellingen

Postbus 482

5201 AL 's-Hertogenbosch

geeft onder meer uit: het Vademecum Onderwijs Anderstaligen, brochures als 'Leren van fouten'

(over veelgemaakte taalfouten van buitenlandse leerlingen), Taalmethodes voor anderstaligen (een analyse), ISK-bulletins en materiaal voor de Internationale Schakelklassen voor vakken als wiskunde, biologie en aardrijkskunde.

Nederlands Centrum Buitenlanders (NCB)
Oudenoord 8
Postbus 638
3500 AP Utrecht
tel. 030 — 334531

is een landelijke stichting, die werkt aan de behartiging van het welzijn van buitenlanders. Naar aanleiding van de grootste problemen van buitenlanders heeft het NCB groepen samengesteld. Een daarvan is de werkgroep Educatie. Deze ontwikkelt taal- en alfabetisatiecursussen. Ook verstrekt de projectgroep advies bij het aanstellen van buitenlandse leerkrachten. Het NCB beschikt ook over veel achtergrondmateriaal over buitenlanders. Op aanvraag sturen zij een uitgebreide bestellijst op.

Stichting Landelijke Federatie van Welzijnsstichtingen voor Surinamers
Willem de Zwijgerstraat 1a
3583 HA Utrecht
tel. 030 — 515724
geeft onder meer uit Span'noe, informatieblad voor en over Surinamers.

Video

Studio IM
Postbus 9030 / Coloradodreef 22-24
3506 GA Utrecht
tel. 030 — 618884
Op aanvraag is een uitvoerige catalogus te bestellen. Bovendien bestaat de mogelijkheid tot het laten overschrijven van banden (geen verhuur).

Film

Filmverhuurbedrijven o.a.:
Fugitive Cinema
Van Hallstraat 52
Amsterdam
tel. 020 — 867663 / 867690

VNFI (Verenigd Nederlands Filminstituut)
Postbus 515 / Steijlnlaan 8
Hilversum

tel. 035 — 17645

Cineclub Vrijheidsfilms
Utrechtsedwardsstraat 44
Amsterdam
tel. 020 — 250045 / 250057

Rijksvoorlichtingsdienst, afd. Filmotheek
Anna Paulownastraat 76
Den Haag
tel. 070 — 614181
(Film: 'Papieren Nederlandertjes', over Surinaamse kinderen in Nederland)

Cinemien
Amstel 256a
Amsterdam
tel. 020 — 279501
(Film: 'Shirins bruiloft', over een Turkse vrouw van een gastarbeider in West-Duitsland)

Onderwijsvernieuwing met buitenlandse kinderen
Arnold Verhoefstad en Frans Kuipers maakten een film over maatschappelijke ongelijkheid en onderwijsongelijkheid van buitenlandse arbeiderskinderen. De film wil laten zien hoe de specifieke situatie, de cultuur en ervaringen van buitenlandse kinderen eruit zien. Zo veel mogelijk is gefilmd *vanuit* de verhalen van de kinderen zelf, vanuit hun wereld, hun cultuur, hun verwachtingen.
Voor informatie kan men terecht bij de samenstellers, tel. 080 — 779669.

Verdere adressen

Onze lijst met adressen houden we zeer beperkt. Het is moeilijk een keuze te maken uit belangrijke en minder belangrijke organisaties. Bovendien is er een aantal uitgaven waarin een zeer uitvoerige lijst is opgenomen. Daarvan noemen we:

In *De Minderheden* Peter Schumacher, Van Gennep Amsterdam 1980, staat een lange opsomming van adressen van Antilliaanse, Griekse, Italiaanse, Joegoslavische, Kaapverdiaanse, Marokkaanse, enz. organisaties op alfabetische volgorde; voorts alle periodieken van en voor ethnische minderheden en een literatuuropgave. Het boek gaat over de redenen waarom 600.000 vreemdelingen naar Nederland kwamen en over hun positie in Nederland en het beleid van de Nederland-

se regering.

Lesgeven, waarom, hoe en waarmee Wim Coumou e.a., Stichting NCB Utrecht 1980, geeft adressen van de stichtingen buitenlandse werknemers en tolkencentra. Bevat bovendien een literatuuropgave van lesmateriaal voor taalonderwijs aan buitenlandse arbeiders, cursussen eigen taal, woordenboeken en films. Lesgeven ... is een werkboek voor het lesgeven aan volwassen buitenlanders waarin algemene onderwerpen, het eigenlijke lesgeven en de organisatie van taalcursussen aan de orde komen.

Enkele nuttige adressen in Vlaams-België

Brussel-Brabant:

Onthaalcomité Gastarbeiders Brussel (OCGB)

tel. 02 – 2167830

heeft enkele projectjes; gaat vooral om Nederlandstalig onderwijs in Brussel.

Antwerpen:

Stedelijk Pedagogisch Centrum

Roger Delqueue

Bisschopstraat 71

tel. 031 – 343210

Centrum voor buitenlandse werknemers

(Piet Jansen)

tel. 031 – 353406

Gent:

Pedagogisch Centrum Gent

Kammerstraat 12

tel. 091 – 257641

Samenlevingsopbouw Gastarbeiders Oost-Vlaanderen (SGOV)

tel. 091 – 265636

Limburg:

Provinciale Onthaaldienst voor Gastarbeiders

Thorissenlaan 19

3500 Hasselt

tel. 011 – 222986

(Met piloot-experiment van de EEG)

OPROEP

Onderwijswinkel Gent voorziet een bloemlezing rond seksisme (discriminatie en onderdrukking op grond van geslacht), seksualiteit, onderdrukking van kinderen.

Heb je ervaring met deze thema's in lessen voor 16- tot 18-jarigen?

Stuur ze ons op; adres:

S. van Peteghem

Handbalstraat 29

9000 Gent.